

C/2024/1043

9.2.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wspólna polityka rybołówstwa w terenie: w kierunku zrównoważonych i odpornych społeczności nadbrzeżnych w UE

(C/2024/1043)

Sprawozdawca: Jesús GAMALLO ALLER (ES/EPL), dyrektor generalny ds. stosunków zewnętrznych i stosunków z Unią Europejską w rządzie Galicji

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Z zadowoleniem przyjmuje opublikowanie – pomimo opóźnienia – oceny wdrażania wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb), przewidzianej w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013⁽¹⁾. Aprobuje, że uczyniono to w ramach pakietu mającego na celu „poprawę zrównoważonego charakteru i odporności unijnego sektora rybołówstwa i akwakultury”.
2. Wzywa do utrzymania równowagi między trzema filarami zrównoważonego rozwoju WPRyb (środowiskowym, gospodarczym i społecznym), by zapewnić długoterminową rentowność tej działalności. Przypomina, że zdrowe środowisko morskie stanowi podstawę dobrego stanu zasobów połowowych oraz rentownego rybołówstwa i akwakultury. Przypomina, że polityka rybołówstwa i polityka ochrony środowiska muszą być dostosowane, ale cele środowiskowe nie mogą przeważać nad celami wspólnej polityki rybołówstwa.
3. Przywiązuje zasadnicze znaczenie do tego, by ocena ta doprowadziła do rzeczywistej reformy WPRyb z wykorzystaniem zwykłej procedury ustawodawczej zapewniającej większą przejrzystość, faktyczną ocenę skutków i odpowiednie zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron.
4. Mając na uwadze osiągnięcie niezbędnej równowagi między różnymi strategiami politycznymi UE wnosi, by następna Komisja dysponowała specjalnym portfelem w dziedzinie gospodarki morskiej i rybołówstwa, niepowiązanym z ochroną środowiska, jak ma to miejsce obecnie. Zrównoważony rozwój jest polityką przekrojową i w związku z tym nie powinien być organizacyjnie powiązany tylko z jedną strategią.

Rybołówstwo i akwakultura jako element przyszłości

5. Apeluje o jaśniejsze, praktyczniejsze i w pełni możliwe do zastosowania określenie celów ogólnych i szczegółowych WPRyb zgodnie ze specyfiką każdego regionu UE. Uważa, że może się do tego przyczynić utworzenie paktu na rzecz rybołówstwa i oceanów, a także uznanie rybaków i hodowców ryb jako strażników bądź administratorów morza. Nie można pomijać strategicznej roli rybaków i hodowców z sektora akwakultury w łańcuchu wartości żywności oraz w zapewnianiu bezpieczeństwa żywnościowego poprzez dostarczanie konsumentom wysokiej jakości zdrowej żywności.
6. Przypomina, że pogarszający się stan ekosystemów morskich zagraża rybołówstwu i społecznościom, których źródła utrzymania są od nich zależne. Podkreśla, że brak wystarczającego monitorowania i wystarczającej kontroli na obecnych morskich obszarach chronionych UE jest niepokojący i został już skrytykowany w sprawozdaniu Trybunału Obrachunkowego w 2020 r. Zaznacza, że wiele innych rodzajów działalności – nie tylko rybołówstwo – wpływa na te obszary.
7. Wzywa Komisję Europejską, by usprawniła wdrażanie opartego na ekosystemach podejścia do zarządzania rybołówstwem – w tym dzięki szerszemu zastosowaniu podejścia wielogatunkowego. Ma to zminimalizować negatywny wpływ działalności połowowej i innych czynników, np. zmiany klimatu, na ekosystemy morskie, populację ryb i społeczeństwo, a także zapewnić odporność oceanów na zmianę klimatu. Ponownie podkreśla, że w pełni udokumentowane połowy i dane wysokiej jakości mają kluczowe znaczenie dla poprawy zarządzania rybołówstwem.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 22).

8. Jest zdania, że niezbędna jest modernizacja technologiczna struktur produkcyjnych, zwłaszcza statków rybackich, z wykorzystaniem istniejących marginesów zdolności połowowej dostępnych w UE. Uważa ponadto, że konieczne jest dokonanie przeglądu kwalifikowalności nowych przyjaznych dla klimatu statków rybołówstwa przybrzeżnego (< 24 m, < 221 kW) bez zachęcania do rozwoju dodatkowej zdolności połowowej, tak aby wsparcie było zgodne z przepisami przyjętymi w ramach wspólnej polityki rybołówstwa UE (WPRyb), porozumieniem WTO w sprawie subsydiów dla rybołówstwa oraz celami zrównoważonego rozwoju ONZ. Domaga się ponownego zdefiniowania zdolności połowowej w celu wyłączenia z obliczeń tonażu związanego z bezpieczeństwem i zdrowiem na pokładzie.
9. Podkreśla znaczenie społecznego wymiaru WPRyb i wzywa do zapewnienia wymiany pokoleniowej osób zatrudnionych w tym sektorze w ogólności poprzez poprawę warunków pracy, szkolenia zawodowe, większe uznanie zawodowe i społeczne oraz w szczególności poprzez włączenie kobiet do tej działalności.
10. Zachęca do harmonizacji formalnych kwalifikacji w dziedzinie rybołówstwa i akwakultury w celu zwiększenia mobilności specjalistów w UE.
11. Zwraca uwagę na rolę społeczności rybackich w utrzymaniu populacji obszarów peryferyjnych, jak również w zachowaniu materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego rybołówstwa. Podkreśla także potrzebę wspierania rewitalizacji społeczności rybackich, które są zasadniczym spoiwem tych obszarów.
12. Przypomina o zobowiązaniu do realizacji celu dotyczącego maksymalnego podtrzymywalnego połowu (MSY) bez narażania na szwank zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego społeczności nadbrzeżnych. Chociaż cele te obowiązują od 2020 r., tylko niektóre baseny morskie, takie jak północno-wschodni Atlantyk, poczyniły postępy w ich realizacji.
13. Opowiada się za poprawą skuteczności systemu zarządzania ekosystemem morskim opartego na całkowitych dopuszczalnych połowach (TAC). Zwraca się do Komisji i Rady, by rozważyły wprowadzenie pułapów wieloletnich oraz ich ograniczenie do tych, które są absolutnie niezbędne.
14. Zaznacza, że w wyniku zmiany klimatu wiele gatunków zmienia swoje zachowanie i rozmieszczenie, w związku z czym konieczne staje się dostosowanie przydziału kwot do możliwości połowów. Wzywa Komisję do przeprowadzenia dogłębnej oceny koncepcji względnej stabilności
15. Podkreśla potrzebę zmiany obowiązku wyładunku na podstawie dokładniejszego rejestrowania połowów, a także konieczność dostosowania uprawnień do połowów do cech charakterystycznych każdego obszaru, stosowanych narzędzi połowowych i zależności od działalności.
16. Domaga się, aby WPRyb opierała się na lepszych badaniach naukowych i kompleksowym systemie gromadzenia danych, do którego to systemu sektor ten mógłby bezpośrednio i łatwo wnieść wkład. Nauki społeczne powinny być zintegrowane z najlepszą dostępną wiedzą naukową, by służyć jako podstawa procesu decyzyjnego. Pozwoli to uzyskać solidne i systematyczne dane dotyczące aspektów gospodarczych i społecznych.
17. Wzywa Komisję do wzmocnienia dialogu między przedstawicielami branży, pracownikami, przedstawicielami połowów rekreacyjnych i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ochroną środowiska. Dialog powinien być prowadzony w sposób zorganizowany i wyważony, z wykorzystaniem istniejących instytucji, takich jak komitety doradcze. Wszystkie te instytucje powinny mieć zrównoważony skład i właściwie reprezentować wszystkie zainteresowane strony.
18. Podkreśla rolę łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego jako decydującego czynnika w utrzymaniu populacji obszarów nadbrzeżnych i pobudzaniu ich dynamiki gospodarczej, zwłaszcza w regionach najbardziej oddalonych. Wzywa w związku z tym do odpowiedniego określenia tego rodzaju połowów, na wzór definicji stosowanej przez Międzynarodową Komisję ds. Ochrony Tuńcyka Atlantyckiego (ICCAT), z uwzględnieniem również specyfiki ręcznego zbierania skorupiaków.
19. Wzywa do zapewnienia wsparcia politycznego i finansowego dla łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego poprzez przyjęcie takich środków, jak zastąpienie systemu TAC innym środkiem, opartym na nakładzie połowowym, a także do odnowienia floty. Ma to zasadnicze znaczenie dla poprawy bezpieczeństwa i warunków przebywania na tych łodziach, a także dla włączenia kobiet w tę działalność.
20. Podkreśla pozytywną współpracę w zarządzaniu działalnością morską i rybacką między władzami regionalnymi a organizacjami o długiej tradycji, takimi jak stowarzyszenia rybaków. W związku z tym opowiada się za tym, by zyskały one uznanie na tym samym szczeblu co organizacje producentów.

21. Popiera kompleksowe zarządzanie oceanami i odpowiednie uznanie zewnętrznego wymiaru WPRyb jako sposobu osiągnięcia postępu w zrównoważonym rozwoju oceanów i zwalczaniu nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów. Opowiada się także za włączeniem wszystkich obszarów do regionalnych organizacji ds. zarządzania rybołówstwem (RFMO).
22. Podkreśla ważną rolę, jaką odegrały umowy o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów. Wzywa do kontynuowania tych umów jako środka wspierania państw partnerskich w ulepszaniu strategii na rzecz zrównoważonego rybołówstwa oraz do stosowania tych polityk do wszystkich flot znajdujących się na ich łowiskach.
23. Zwraca uwagę na potrzebę ustanowienia sposobów współdziałania i współpracy z krajami sąsiadującymi z UE, zarówno na Atlantyku, jak i na Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym, by wspólnie zapewnić zrównoważone i sprawiedliwe zarządzanie rybołówstwem, z wykorzystaniem wszelkich dostępnych środków regulacyjnych, zwłaszcza w dziedzinie handlu.
24. Podkreśla potrzebę zapewnienia równych warunków działania niektórym flotom zagranicznym o niskich standardach socjalnych i środowiskowych, które prowadzą połowy w tych samych strefach z operatorami z UE i wprowadzają swoje produkty do obrotu na rynku UE. Ma to zasadnicze znaczenie dla konkurencyjności unijnych flot i producentów akwakultury;
25. Uznaje ważną rolę, jaką na szczeblu międzynarodowym odgrywają **spółki mieszane** przedsiębiorstw europejskich dla rozwoju krajów, w których mają siedzibę, zwłaszcza w Afryce.

26. Podkreśla, że akwakultura odgrywa kluczową rolę w bezpieczeństwie żywnościowym i zatrudnieniu. Każda przyszła reforma WPRyb powinna wspierać zrównoważony rozwój akwakultury i innowacje technologiczne, zwłaszcza hodowlę ryb oraz skorupiaków i omułków jadalnych. Zawsze powinna też być zgodna z istniejącą działalnością połowową oraz przestrzegać przepisów dotyczących ochrony środowiska.

27. Ponownie podkreśla potrzebę stworzenia punktu kompleksowej obsługi w zakresie procedur udzielania zezwoleń, co znacznie poprawiłoby relacje między użytkownikiem końcowym a różnymi szczeblami administracji publicznej, a także koordynację polityki publicznej mającej wpływ na sektor akwakultury.

Poprawa naszych praktyk połowowych, aby uczynić je bardziej zrównoważonymi

28. Uznaje znaczenie zdrowych ekosystemów morskich dla dobrobytu regionów UE i wspiera tworzenie morskich obszarów chronionych, które w każdym przypadku należy ustanawiać w sposób zgodny z ich celami, obowiązkowy i proporcjonalny po przeprowadzeniu analizy odpowiednich podstaw prawnych i ocenie skutków społecznych i ekonomicznych. Zaznacza jednak, że ograniczanie obszarów połowowych lub narzędzi połowowych jest niespójne z jednoczesnym dążeniem do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego w Europie.

29. Zwraca uwagę na społeczno-gospodarcze skutki środków zaproponowanych przez Komisję i wzywa do zapewnienia stopniowej i zrównoważonej transformacji wszystkich regionów UE w poszukiwaniu najlepszych praktyk połowowych poprzez zapewnienie odpowiedniego wsparcia finansowego zgodnie z Europejskim Funduszem Morskim, Rybackim i Akwakultury (EFMRA) lub – jeśli nie jest to możliwe – poprzez zagwarantowanie sprawiedliwych i godnych mechanizmów kompensacyjnych. Chodzi tu o stosowanie narzędzi połowowych o małym wpływie na środowisko oraz ustanowienie odpowiednich ograniczeń połowowych w celu zminimalizowania przypadkowych połowów wrażliwych gatunków morskich, a także umożliwienie trwałego zaprzestania działalności na życzenie.

30. Uznaje, że połowy denne mogą mieć wpływ na środowisko, ale zwraca uwagę, że muszą być one zróżnicowane pod względem wpływu na środowisko i towarów, które należy chronić. Przypomina o ich społeczno-gospodarczym znaczeniu w wielu regionach przybrzeżnych UE oraz o istnieniu gatunków, które można poławiać wyłącznie narzędziami ciągnionymi. Podkreśla również, jak ważne jest, aby decyzje opierały się na dostępnych dowodach i wiedzy płynącej z doświadczeń z dnem morskim. Należy przy tym unikać środków o charakterze ogólnym, które mogą powodować nieodwracalne skutki dla sektora.

31. Wnosi o to, by przy opracowywaniu krajowych planów działania starannie określać środki niezbędne do zapewnienia zgodności z planem i by je wdrażać i monitorować na szczeblu regionalnym w drodze działań podejmowanych wspólnie z Komisją.

32. Podkreśla potrzebę udoskonalenia systemów kontroli w celu zwalczania nielegalnych połowów. Niejednolite stosowanie kontroli i sankcji przez odpowiednie organy ogranicza ich skuteczność, w związku z tym ma nadzieję, że podejście przyjęte w nowym rozporządzeniu w sprawie kontroli rybołówstwa przyniesie poprawę w tym względzie.

33. Podziela pogląd, że kontrola rybołówstwa komercyjnego i rekreacyjnego powinna przebiegać zgodnie ze zrównoważonymi celami WPRyb, za pośrednictwem systemu licencjonowania. Ma nadzieję, że rychłe wejście w życie nowego rozporządzenia w sprawie kontroli rybołówstwa przyniesie postępy w tym zakresie.

34. Wzywa do ustanowienia specjalnych systemów kontroli w celu odróżnienia połowów pochodzących z rybołówstwa rekreacyjnego na własny użytek, unikając wprowadzania ich do kanałów handlowych.

Dążenie do neutralnej pod względem emisji i proaktywnej działalności połowowej w obliczu zmiany klimatu

35. Przypomina, że odpowiedzialność za poprawę stanu mórz spoczywa na wszystkich politykach, obszarach produkcji i dziedzinach społecznych i wzywa do wdrożenia środków kontroli zanieczyszczeń, które byłyby współmierne do ich wpływu na środowisko. Należy przy tym unikać obarczania sektora morskiego i rybackiego główną odpowiedzialnością w tym zakresie.

36. Wzywa do odnowienia międzyregionalnego zobowiązania do tworzenia bardziej ekologicznych flot, zwłaszcza dzięki zachęcaniu do stosowania alternatywnych morskich systemów napędowych.

37. Przypomina, że zmiana klimatu wywiera dodatkową presję na systemy produkcji żywności, i zaznacza, że rybołówstwo i akwakultura stanowią wysoce skuteczny sposób produkcji białka zwierzęcego ze względu na ich niski ślad węglowy.

38. Z zadowoleniem przyjmuje plan Komisji dotyczący uruchomienia nowego wielostronnego partnerstwa na rzecz transformacji energetycznej w celu połączenia sił na drodze do neutralności klimatycznej do 2050 r.

39. Wzywa do zwiększenia wsparcia UE i państw członkowskich na rzecz odnowy sektora rybołówstwa, jego dekarbonizacji i poprawy norm bezpieczeństwa poprzez zwiększenie możliwości finansowania i działań uświadamiających w tym sektorze, zgodnie z obowiązującymi zasadami EFMRA i pomocy państwa.

40. Przyjmuje z zadowoleniem plan Komisji dotyczący opracowania badania na temat technologii dostępnych na potrzeby transformacji energetycznej w sektorze rybołówstwa i akwakultury oraz zamiar zaprojektowania „statku przyszłości”.

41. Popiera rozwój umiejętności siły roboczej w celu przygotowania jej do transformacji energetycznej.

42. Rozumie potrzebę stopniowego wycofywania wsparcia publicznego dla paliw kopalnych i przekierowania tych funduszy na dekarbonizację flot, ale ostrzega przed trudnościami w jego realizacji, jeżeli nie zostanie ono zharmonizowane między państwami członkowskimi. Pożądane byłoby również, by w ramach WTO promować zharmonizowane opodatkowanie we wszystkich krajach dostarczających produkty rybołówstwa w celu uniknięcia zakłóceń konkurencji. Wzywa UE i jej państwa członkowskie, aby były prekursorami w tej dziedzinie.

W kierunku sprawiedliwego i równego rynku światowego

43. Uważa, że należy wzmocnić rolę białka pochodzącego z organizmów wodnych jako zasadniczego elementu bezpieczeństwa żywnościowego z uwagi na jego nadzwyczajną wartość odżywczą i wkład w zdrowie w postaci zrównoważonej diety, a także ze względu na jego niski ślad węglowy i wodny.

44. Zaleca promowanie lokalnego rynku i krótkich łańcuchów dystrybucji produktów rybołówstwa i akwakultury w celu złagodzenia skutków wahań na rynkach światowych.

45. Apeluje o bardziej precyzyjne wspólne normy handlowe dla produktów rybołówstwa sprzedawanych w UE w celu zapewnienia przejrzystego rynku wewnętrznego dostarczającego produkty wysokiej jakości.

46. Ponownie podkreśla znaczenie zapobiegania wprowadzaniu na jednolity rynek europejski produktów żywnościowych pochodzenia morskiego, które nie spełniają norm UE, tak by zapewnić ramy uczciwej konkurencji.

47. Sprzeciwia się brakowi spójności między WPRyb a wspólną polityką handlową, zwłaszcza w dziedzinie preferencji taryfowych i kontyngentów taryfowych, gdyż powoduje to poważne zakłócenia konkurencyjności na rynku produktów pochodzenia morskiego.

48. Uznaje rolę wspólnej organizacji rynku produktów rybołówstwa i akwakultury w zrównoważonym zarządzaniu ekosystemami morskimi, rybołówstwem i gospodarkami regionalnymi.

49. Wzywa do większego uświadomienia konsumentów poprzez stworzenie europejskiego oznakowania, które dzięki poszanowaniu pewnych minimalnych kryteriów zapewni zrównoważony charakter produktów pochodzenia morskiego, na wzór oznakowania CE produktów takich jak zabawki. W każdym bądź razie obecne oznakowanie produktów rybołówstwa i akwakultury powinno spełniać te same normy, niezależnie od ich pochodzenia. Wzmocnienie Europejskiego Centrum Monitorowania Rynku Produktów Rybołówstwa i Akwakultury (EUMOFA) może mieć tu kluczowe znaczenie.

50. Podkreśla potrzebę wspierania innowacji w procesach przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów morskich w celu osiągnięcia bardziej wydajnej produkcji o niższym śladzie węglowym i wodnym.

Wzmocnienie udziału na szczeblu lokalnym i regionalnym

51. Zaznacza, że udział władz lokalnych i regionalnych ma zasadnicze znaczenie dla skutecznego wdrażania WPRyb, ponieważ posiadają one wiedzę na temat lokalnych ekosystemów morskich. Uważa, że pakt na rzecz rybołówstwa i oceanów jest dobrym środkiem służącym zwiększeniu tego udziału. Regiony odgrywają prominentną rolę w zarządzaniu rybołówstwem i akwakulturą, w kontroli statków rybackich i nadzorze nad nimi, w badaniach środowiska morskiego, a także w zarządzaniu zezwoleniami na prowadzenie działalności w zakresie akwakultury.

52. Jest zdania, że koordynacja między wszystkimi jednostkami administracyjnymi ma kluczowe znaczenie dla wdrażania różnych strategii politycznych mających wpływ na działalność w zakresie rybołówstwa i akwakultury, takich jak wykorzystanie wody lub planowanie terytorialne.

53. Uważa, że opracowanie i wdrażanie strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność stanowi wyraźny przykład wartości wnoszonych przez działania regionalne i lokalne pod względem stymulowania pozamiejskich obszarów nadbrzeżnych w wymiarze społecznym i gospodarczym.

54. W tym kontekście proponuje, by dokonać przeglądu koncepcji „obszaru wysoce zależnego od rybołówstwa”, tak by definiujące ją elementy uwzględniały kluczowe aspekty współczesnego społeczeństwa – takie jak produkcja żywności wysokiej jakości, która zapewnia suwerenność żywnościową, czy też osiągnięcie wysokiej wartości dodanej produktów rybołówstwa. Ten sektor ma nadal istotne znaczenie społeczne i gospodarcze w ogromnej części UE i w związku z tym należy zastosować środki preferencyjne i pozytywną dyskryminację zgodnie z powyższymi kryteriami.

Bruksela, dnia 29 listopada 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*